

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Obdo/102/2020
Identifikačné číslo spisu: 1512220400
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Soňa Pekarčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1512220400.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o., so sídlom Hradská 1/a, 821 07 Bratislava, IČO: 35 786 418, zastúpeného iTRUST Legal, s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Trnavská cesta 50A, 821 02 Bratislava, IČO: 36 808 181, proti žalovanému: PhMr. Ervín Pochmarský - Lekár MAGMA, so sídlom Rusovská cesta 3298/17, 851 01 Bratislava, IČO: 30 805 813, zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Martin Bránik, s.r.o., so sídlom Mlynská 1, 934 01 Levice, IČO: 50 412 132, v konaní o zaplatenie 725 704,56 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 23Cb/242/2012, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. augusta 2020, č. k. 4Cob/177/2019-1572, takto

rozhodol:

- I. Dovolanie žalovaného o d m i e t a .
- II. Žalobca m á n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V, ako súd prvej inštancie, rozsudkom zo dňa 12. decembra 2017, č. k. 23Cb/242/2012-1135, prvým výrokom zviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 725 704,56 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške špecifikovanej v tomto výroku, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Druhým výrokom žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že právny predchodca žalobcu sa žalobou doručenou súdu dňa 17. augusta 2012 domáhal, aby súd zviazal žalovaného na úhradu sumy vo výške 738 519,90 eur s príslušenstvom a na náhradu trov konania. Následne vzal svoju žalobu dňa 19. októbra 2015 v časti 12 815,43 eur vrátane jej zodpovedajúceho príslušenstva späť a navrhol pripustenie zmeny žaloby v časti dátumu splatnosti príslušenstva nároku. Konajúci súd uznesením zmenu žaloby pripustil a konanie v časti istiny 12 815,43 eur a úrokov z omeškania vo výške 0,05 % za každý deň omeškania zo sumy 4 419,12 eur od 1. júla 2011 do zaplatenia zastavil.

3. Žalobu odôvodnil tým, že spoločnosť BTK - bývanie, teplo, klimatizácia, s.r.o. uzavrela so žalovaným dňa 28. februára 2007 Zmluvu o dielo č. 022/2007 (ďalej aj „ZoD“), ktorej predmetom bol záväzok

spoločnosti BTK - bývanie, teplo, klimatizácia, s.r.o. vykonať pre žalovaného dielo s názvom „Prístavba a nadstavba objektu LEKÁREŇ A ZDRAVOTNÍCKE POTREBY MAGMA“ na Záporožskej ul. 12 v Bratislave a záväzok žalovaného zaplatiť cenu za dielo vrátane DPH v sume 2 651 552,40 eur (79 880 668,- Sk) podľa čl. IV ZoD. Postupne počas vykonávania diela žalovaný a BTK - bývanie, teplo, klimatizácia, s.r.o. uzavreli 6 dodatkov, ktorými sa rozšíril rozsah diela a navýšila sa cena za dielo vrátane DPH na sumu 3 813 289,72 eur (114 879 166,- Sk). Neoddeliteľnú časť zmluvy tvoril rozpočet, prejednaný a schválený žalovaným. V čl. VI. bod 4 ZoD si zmluvné strany dohodli platobné podmienky ceny diela tak, že sa dohodli na zádržnom a garančnej zábezpeke vo výške 10 % z ceny kontraktu bez DPH, a to na 5 % z ceny diela bez DPH na dobu do riadneho odovzdania diela bez väd. Ďalších 5 % predstavuje garančnú zábezpeku diela po dobu 24 mesiacov. Zádržné bolo žalovaným uplatnené, a to zadržaním 10 % z každej faktúry bez DPH. Riadnym odovzdaním diela, nadobudnutím právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia dňa 7. septembra 2009 vznikla žalovanému povinnosť uhradiť žalobcovi časť zádržného vo výške 5 % z každej faktúry. Žalobca tvrdil, že si riadne splnil svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zmluvy v znení jej dodatkov.

4. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že v čase podania žaloby bola spoločnosť DIMANCHE, s.r.o. vecne legitimovaným subjektom v dôsledku skutočnosti, že nadobudla pohľadávku uplatnenú v súdnom konaní na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 23. júla 2012 uzavretej medzi BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. ako postupcom a DIMANCHE, s.r.o. ako postupníkom, ako univerzálny sukcesor. Uviedol, že odstúpenie od tejto zmluvy o postúpení pohľadávok postupcom s účinkami ex tunc nemalo vplyv na absenciu aktívnej vecnej legitimácie strany sporu s právnym postavením žalobcu, právne účinky spojené s podaním žaloby zostali zachované. Poukázal na to, že nesplnenie podmienok platného postúpenia žalovaný v konaní nenamietal, postúpenie pohľadávok zmluvami o postúpení pohľadávok 1 až 3 (t. j. Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 23. júla 2012 uzavretej medzi BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. ako postupcom a DIMANCHE, s.r.o. ako postupníkom, Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 19. marca 2013 uzavretej medzi BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. ako postupcom a pani H. ako postupníkom, Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 14. apríla 2016 uzavretej medzi pani H. ako postupcom a BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. ako postupníkom) mu bolo oznámené. Okresný súd zastával názor, že dodatočné odstúpenie od Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 23. júla 2012 uzavretej medzi BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. a DIMANCHE, s.r.o. po začatí konania, so spätnými účinkami, nemalo vplyv na aktívnu vecnú legitimáciu spoločnosti DIMANCHE.

5. Okresný súd zdôraznil, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, súd prvej inštancie ustálil, že aktívne vecne legitimovaným žalobcom je v dôsledku uzavretia Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 14. apríla 2016 spoločnosť BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. Konštatoval, že spoločnosť BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. osvedčila uplatnený nárok predložením Zmluvy o dielo č. 022/2007 vrátane dodatkov, osvedčila skutočnosť odovzdania diela žalovanému, osvedčila skutočnosť nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o povolení užívania stavby predložením rozhodnutia č. UKSP 11713 - TX3/2009 - Kb-81 zo dňa 5. augusta 2009, právoplatného dňa 7. septembra 2009, čím osvedčila splnosť prvej polovice zádržného dňa 8. júla 2012 v súlade s čl. VI ods. 4 ZoD a splnosť druhej polovice zádržného osvedčila predložením výzvy na plnenie označenú ako Predžalobná výzva zo dňa 7. marca 2012, ako aj jej doručenie žalovanému dňa 9. marca 2012. Dodal, že výška úroku z omeškania vyplýva z čl. VI. ods. 7 ZoD.

6. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 C. s. p.

7. Na odvolanie žalovaného, Krajský súd v Bratislave, ako odvolací súd, napadnutým rozsudkom zo dňa 20. augusta 2020, č. k. 4Cob/177/2019-1572 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

8. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, ako aj s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti potvrdeného rozhodnutia a k odvolacím dôvodom žalovaného uviedol nižšie uvedené skutočnosti.

9. Odvolací súd poukázal na skutočnosť, že zo zápisnice z pojednávania dňa 12. december 2017 (č. I. 1146 - 1148 súdneho spisu) vyplýva, že právny zástupca žalovaného nebol prítomný na pojednávaní dňa 12. december 2017, avšak žalovaný si na tomto pojednávaní napadnutý rozsudok prevzal osobne a jeho prevzatie potvrdil svojím podpisom. Rozsudok tak súd prvej inštancie doručil krátkou cestou priamo žalovanému na pojednávaní dňa 12. decembra 2017 z dôvodu neprítomnosti jeho právneho zástupcu. Nakoľko odvolanie voči rozsudku okresného súdu bolo podané právnym zástupcom žalovaného včas, t. j. v zákonom stanovenej lehote v zmysle § 362 C. s. p., je podľa krajského súdu zrejmé, že právny zástupca žalovaného sa s napadnutým rozsudkom oboznámil. Odvolací súd preto zastával názor, že žalovaný nebol žiadnym spôsobom ukrátený na svojich procesných právach a uvedená námietka, vzhľadom na včas podané odvolanie zo strany žalovaného, je ďalej irelevantná.

10. Ďalej odvolací súd zdôraznil, že vlastníkom pohľadávky uplatnenej v tomto konaní bola pred podaním žaloby spoločnosť BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o., ktorá skutočnosť nebola medzi stranami sporná.

11. Vzhľadom na priebeh udalostí konkretizovaný v bode 37. napadnutého rozhodnutia, sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom žalobcu a súdu prvej inštancie, že v čase podania žaloby (dňa 17. augusta 2012) bola jediným aktívne vecne legitimovaným subjektom na podanie žaloby práve spoločnosť DIMANCHE, s.r.o., ktorá žalobu v tento deň podala, nakoľko jej ako vlastníčkovi pohľadávky v rozhodnom čase svedčalo hmotné právo, bola nositeľkou subjektívneho práva, o ktorom sa v tomto konaní rozhoduje. I keď následným odstúpením od zmluvy zo strany spoločnosti BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. sa zmluva o postúpení zrušila ex tunc, t. j. od počiatku, nemožno podľa odvolacieho súdu dospieť k záveru, že by táto právna skutočnosť mala za následok zrušenie právnych účinkov podanej žaloby. Podľa odvolacieho súdu týmto došlo k spätnému prechodu subjektívneho hmotného práva a s tým spojených procesných oprávnení zo spoločnosti DIMANCHE, s.r.o. na spoločnosť BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. a v danom prípade sa zo zákona obnovilo vlastnícke právo postupcu BTK - bývanie, teplo, klimatizácia s.r.o. k pohľadávke uplatňovanej v tomto konaní. V takomto prípade právne účinky žaloby podanej dňa 17. augusta 2012 zostali podľa krajského súdu zachované v zmysle ustanovenia § 80 ods. 2 posledná veta C. s. p., nakoľko ide o skutočnosť, ktorá nastala až po začatí súdneho konania. Odlišný výklad učinенý žalovaným v odvolaní podľa názoru odvolacieho súdu nemá oporu v právnych predpisoch a nereflektuje procesné situácie, ktoré počas súdneho konania vznikajú.

12. Krajský súd v Bratislave uzavrel, že vzhľadom na zmenu v subjekte na strane žalobcu, ku ktorému došlo počas konania, žalobcovi v čase vyhlásenia rozsudku okresného súdu prislúchala aktívna vecná legitimácia, a to v dôsledku uzavretia zmluvy o postúpení (3), kedy dodatočné odstúpenie od zmluvy o postúpení (1) po začatí súdneho konania, so spätnými účinkami, nemalo vplyv na aktívnu vecnú legitimáciu spoločnosti DIMANCHE, s.r.o., ktorá podala žalobu v tomto konaní.

13. Odvolací súd zároveň dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu je odôvodnený v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 C. s. p., z ktorého dôvodu nebol ani jeden z odvolacích dôvodov naplnený.

14. Výrok o trovách konania odvolacieho súdu sa zakladá podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p.

15. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal v zákonom stanovenej lehote dovolanie žalovaný (č. I. 1588 spisu), keďže podľa žalovaného napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.). Z opatrnosti vyvodzuje žalovaný svoje dovolanie aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ C. s. p.

16. Žalovaný (v ďalšom texte tiež ako „dovolateľ“) uviedol, že základom právneho posúdenia veci konajúcimi súdmi bola otázka, či „odstúpenie od zmluvy o postúpení pohľadávky s účinkami ex tunc je právnou skutočnosťou podľa § 80 C. s. p., na základe ktorej došlo k prechodu práv a povinností, t. j. aj

k procesnému nástupníctvu, vrátane prechodu aktívnej vecnej legitímácie, ak postupca nebol pôvodným žalobcom v konaní, ale pôvodným žalobcom bol prvý postupník, ktorý odvodzoval svoju aktívnu vecnú legitímáciu výlučne od zmluvy o postúpení, ktorá bola zrušená s účinkami ex tunc, t. j. od počiatku?“

17. Dovolateľ uviedol, že odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie mal za to, že odstúpenie s účinkami ex tunc malo síce za následok zrušenie zmluvy o postúpení od počiatku, ale nemalo za následok zrušenie právnych účinkov podanej žaloby, napriek tomu, že žalobu nepodal postupca, ale prvý postupník.

18. S právnym posúdením súdov v tejto veci žalovaný nesúhlasil, lebo aktívna vecná legitímácia je stav vyplývajúci z hmotného práva, ktorá musí prislúchať žalobcovi vždy, v každom štádiu konania a nepretržite. Podľa dovolateľa, ak žalobu podal postupník, ktorého aktívna vecná legitímácia bola determinovaná výlučne zmluvou o postúpení pohľadávky, tak jej zrušením od počiatku (ex tunc) po začatí konania, sa musí prihliadať na to, že síce došlo k spätnému prechodu pohľadávky na postupcu, no súčasne sa musí ex post vyhodnotiť, či žalobca bol oprávnený podať žalobu, ak sa zrušila zmluva o postúpení, ktorá ho oprávňovala podať žalobu. Keďže pôvodnému žalobcovi - postupníkovi takto zanikol právny titul jeho aktívnej vecnej legitímácie, postupca na ktorého prešla spätné pohľadávka a ani jeho ďalší právny nástupca, podľa dovolateľa nemôže vstúpiť do takéhoto konania podľa § 80 C. s. p., ale sú oprávnení podať (1) novú žalobu alebo (2) vstúpiť do konania formou zámeny podľa § 92 ods. 4 O. s. p. (podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016).

19. Dovolateľ zdôraznil, že následkom absencie aktívnej vecnej legitímácie je povinnosť súdu zamietnuť žalobu. V tomto prípade, pôvodný žalobca - spoločnosť DIMANCHE, s.r.o. ako postupník 1 odvodzovala svoju aktívnu vecnú legitímáciu výlučne na základe zmluvy o postúpení 1. Uvedený právny titul však zanikol odstúpením zo strany postupcu - BTK s účinkami spätne (ex tunc) ku dňu uzatvorenia zmluvy o postúpení 1 v zmysle bodu 3.3 Zmluvy o postúpení 1. Zánikom tejto Zmluvy o postúpení 1 stratil postupník 1 akékoľvek procesné oprávnenie uplatňovať v konaní hmotnoprávny nárok, ktorý mu už nepatrilo. Konajúci súd bol podľa žalovaného následne povinný ex offio skúmať existenciu aktívnej vecnej legitímácie, a to od dňa 8. apríla 2013, kedy sa dozvedel o zániku zmluvy o postúpení 1, pričom uznesenie č. k. 23Cb/242/2012-674, ktorým konajúci súd posúdil návrh na zmenu na strane žalobcu, je založené na zjavne nesprávnom právnom posúdení existencie tejto aktívnej vecnej legitímácie. Konajúci súd bol totiž povinný podľa dovolateľa klásť otázku, či pôvodný žalobca - postupník 1 mal po odstúpení aktívnu legitímáciu aj v čase podania žaloby. Vzhľadom na to, že postupník 1 podal žalobu dňa 17. augusta 2012 a zmluva o postúpení 1 zanikla spätne ku dňu 23. júla 2012, konajúci súd mal dospieť k právnenému záveru, že odstúpením zanikla jeho aktívna vecná legitímácia v spore od počiatku a teda žalobu procesne zamietnuť a nie rozhodovať o pripustení zmeny na strane žalobcu.

20. Odstúpenie od zmluvy je podľa dovolateľa v zmysle právnej teórie jednostranným právnym úkonom spôsobujúcim zánik práv a povinností. V tomto prípade malo odstúpenie od zmluvy o postúpení 1 účinky ex tunc, t. j. zrušenie zmluvy od jej počiatku - na takúto zmluvu sa prihliada ako keby k uzatvoreniu zmluvy nikdy nedošlo a všetko čo sa plnilo na základe zrušenej zmluvy sa musí vrátiť z titulu bezdôvodného obohatenia, lebo sa má za to, že neexistoval na to žiadny právny titul od počiatku. V tejto súvislosti poukázal dovolateľ na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky pod sp. zn. 28Cdo/3369/2013, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 1Cdo/76/2007 uverejnený v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 5/2009, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/947/2015.

21. Následné uzatvorenie zmluvy o postúpení 2 a 3 nemá podľa dovolateľa žiadnu relevanciu na predmetné konanie, a nie to ešte na právne nástupníctvo po prvom žalobcovi ako postupníkovi 1. V tomto konaní preto nemalo dôjsť k žiadnemu procesne-právnenému nástupníctvu, lebo postupník 2 a 3 nie sú hmotnoprávnymi nástupcami postupníka 1, ale výlučne spoločnosti BTK. Procesným nástupcom sa teda môže stať iba strana, na ktorú bolo prevedené hmotné právo právneho predchodcu. Po odstúpení od zmluvy o postúpení 1 vznikla teda procesná situácia, na základe ktorej (1) konajúci súd bol povinný zamietnuť žalobu pre absenciu aktívnej vecnej legitímácie postupníka 1 a (2) postupníkovi 2, resp.

postupníkovi 3 vzniklo výlučne oprávnenie podať novú žalobu na plnenie a nie pokračovať v konaní, v ktorom postupníkovi 1 zanikla aktívna legitímácia.

22. Podľa názoru dovolateľa v čase rozhodovania súdu o pripustení prvej zmeny na strane žalobcu boli súdy povinné postupovať podľa vtedy platného a účinného § 92 ods. 4 O. s. p., tzv. zámeny účastníka, ku ktorej je však potrebný súhlas všetkých účastníkov, vrátane žalovaného, ktorý však nikdy nebol daný.

23. Pri prvej zmene na strane žalobcu napokon podľa žalovaného nebol ani dodržaný formálny postup podľa vtedy platného § 92 ods. 2 a 3 O. s. p., lebo spoločný návrh na zmenu žalobcu podali dňa 8. apríla 2013 postupník 1, ktorý v tom čase už nebol vlastníkom pohľadávky a ktorý stratil svoju aktívnu vecnú legitímáciu od počiatku (teda nebolo na neho možné nahliadať ako na „navrhovateľa“ v zmysle uvedenom v § 92 ods. 2 O. s. p.) a postupník 2 ako nový majiteľ pohľadávky nadobudnutej od spoločnosti BTK na základe zmluvy o postúpení 2, teda ako subjekt, ktorý svoj hmotnoprávny nárok a procesné postavenie odvodzuje od spoločnosti BTK a nie od postupníka 1 ako pôvodného žalobcu.

24. Na základe všetkých vyššie uvedených tvrdení žalovaný dovolaciemu súdu navrhol, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná žalovanému náhradu trov konania.

25. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovaného (č. l. 1660 spisu), dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie žalovaného odmietol (prípadne zamietol) a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania. Uviedol, že konajúce súdy vec správne právne posúdili a svoj právny názor jasne a dostatočne odôvodnili.

26. Názor žalovaného, že žalobca nemá aktívnu vecnú legitímáciu v spore podľa žalobcu nemá oporu v predpisoch hmotného práva. Konkrétne právne názory žalovaného ohľadom uzatvorenia následných zmlúv podľa § 524 Občianskeho zákonníka, ktoré nemajú byť právnymi skutočnosťami čím sú v rozpore s procesnými ustanoveniami upravujúcimi zmenu účastníka konania, nie sú podľa žalobcu napokon ani dostatočné. Preto považuje žalobca právny názor dovolateľa, ktorým postupník 1 nebol de iure v postavení žalobcu, z ktorého dôvodu nemohol ani disponovať žiadnymi procesnými právami v konaní, za názor priamo v rozpore s vtedy účinným § 92 ods. 2 a 3 O. s. p.

27. Ďalej žalobca zdôraznil, že strata aktívnej vecnej legitímácie nemá automaticky za následok stratu aktívnej procesnej legitímácie, nakoľko k zmene v postavení účastníka konania dochádza až rozhodnutím súdu, vydaným v súlade na návrh oprávnenej osoby. Preto pokiaľ pred odstúpením od zmluvy bolo právo riadne uplatnené v súdnom konaní subjektom, ktorý je nositeľom hmotnoprávneho práva ku dňu podania žaloby, treba procesnú legitímáciu posudzovať k momentu podania žaloby a následnou stratou vecnej legitímácie nedochádza automaticky k zániku procesnej legitímácie. K jej zániku môže podľa žalobcu dôjsť len následným rozhodnutím súdu.

28. Ku procesnej kontinuite právneho predchodcu a právneho nástupcu žalobca uviedol, že právnou skutočnosťou je nielen zmluva, ale aj jej prípadné zrušenie, rozhodnutie či iná okolnosť, ktorá má za následok prechod práva. V danom prípade je podľa žalobcu nepochybné, že postupník 2 a 3 nadobudli pohľadávku voči žalovanému, ktorá tvorí predmet tohto konania, hoci ju neodvodzujú od postupníka 1 ako pôvodného žalobcu, z ktorého dôvodu bola procesná kontinuita zachovaná. Týmto je opačný právny názor žalovaného podľa žalobcu nesprávny, pričom konaním súdov nemohlo dôjsť ani k zaťaženiu konania vadou, ktorá by spôsobila žalovanému ujmu.

29. Ohľadom dovolacieho dôvodu, ktorým mal byť správny postup súdov taký, že sa malo v konaní vychádzať z ustanovenia § 92 ods. 4 O. s. p. upravujúceho zámenu účastníka konania žalobca uviedol, že k prechodu práv na postupcu došlo až po začatí konania a nie pred jeho začatím. Aplikácia tohto ustanovenia je preto podľa žalobcu na dané konanie nesprávna, pričom postup účastníkov konania a súdov postupom podľa § 92 ods. 2 a 3 O. s. p. bol plne v súlade so zákonom.

30. Zároveň žalobca uviedol, že ak by aj pripustil formálne pochybenie zo strany účastníkov, hmotnoprávne došlo v konečnom dôsledku sériou právnych skutočností k opätovnému nadobudnutiu pohľadávky žalobcom. Jeho aktívna vecná legitímácia bola preskúmaná súdmi oboch inštancií, a to k momentu meritórneho rozhodnutia v súlade s právnou teóriou a aplikačnou praxou. Opačný postup by bol napokon podľa žalobcu prílišným formalizmom, ktorý je v rozpore s princípom spravodlivosti a nemá v rozhodovaní súdov miesto, nakoľko predstavuje porušenie povinnosti poskytovať spravodlivosť v materiálnom ponímaní.

31. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpený podľa § 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p., bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné s tým, že dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 C. s. p.

32. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti v Civilnom sporovom poriadku.

33. Podľa ustanovenia § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže dovolacie konanie uskutočniť, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 C. s. p. (rovnako aj I. ÚS 438/2017).

34. Dovolanie je odôvodnené § 421 ods. 1 C. s. p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.). Z opatrnosti vyvodzuje žalovaný svoje dovolanie aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ C. s. p., teda tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

35. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C. s. p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C. s. p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

36. Podľa § 428 C. s. p., dovolateľ musí v dovolaní popri všeobecných náležitostiach podania uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

37. Podľa § 432 ods. 1 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

38. Dovolací súd uvádza, že právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., sa rozumie otázka hmotnoprávna - ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine - ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Zároveň právnou otázkou (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné koncipovať jednak spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 C. s. p., no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená/rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Tento záver vyplýva aj z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. apríla 2020, sp. zn. III. ÚS 123/2020, podľa ktorého už zo samotného znenia § 421 C. s. p. je možné vyvodit', že vzhľadom na skutočnosť, že od vymedzenia právnej otázky sa odvíja dovolací prieskum, a to v rozsahu, či sa od nej odvolací súd v rámci jej vyriešenia odklonil, riešil ju rozdielne alebo ju ešte neriešil, je pri jej formulácii nevyhnutný predpoklad jej „zovšeobecnenia“.

39. Dovolateľ právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vymedzil tak, či „odstúpenie od zmluvy o postúpení pohľadávky s účinkami ex tunc je právnou skutočnosťou podľa § 80 C. s. p., na základe ktorej došlo k prechodu práv a povinností, t. j. aj k procesnému nástupníctvu, vrátane prechodu aktívnej vecnej legitímácie, ak postupca nebol pôvodným žalobcom v konaní, ale pôvodným žalobcom bol prvý postupník, ktorý odvodzoval svoju aktívnu vecnú legitímáciu výlučne od zmluvy o postúpení, ktorá bola zrušená s účinkami ex tunc, t. j. od počiatku?“

40. K nastolenej právnej otázke dovolateľ uviedol, že následkom absencie aktívnej vecnej legitímácie je povinnosť súdu zamietnuť žalobu. V prejednávacom prípade podľa názoru dovolateľa pôvodný žalobca - spoločnosť DIMANCHE, s.r.o. ako postupník 1 odvodzovala svoju aktívnu vecnú legitímáciu výlučne na základe zmluvy o postúpení 1 s tým, že jej zánikom stratil postupník 1 akékoľvek procesné oprávnenie uplatňovať v konaní hmotnoprávny nárok. Konajúci súd bol preto povinný ex offio skúmať existenciu aktívnej vecnej legitímácie, a to od dňa 8. apríla 2013, kedy sa dozvedel o zániku zmluvy o postúpení 1, pričom uznesenie č. k. 23Cb/242/2012-674, ktorým konajúci súd posúdil návrh na zmenu na strane žalobcu, je tak podľa dovolateľa založené na zjavne nesprávnom právnom posúdení existencie tejto aktívnej vecnej legitímácie. Týmto je dovolateľ názoru, že ostatné zmluvy o postúpení nemali na konanie žiadnu relevanciu, čím bol konajúci súd povinný žalobu zamietnuť.

41. Dovolací súd a priori upriamuje pozornosť na skutočnosť, že dovolanie podané žalovaným smeruje voči rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, avšak v princípe vzhliadol dovolateľ nesprávne právne posúdenie v rozhodnutí okresného súdu procesného charakteru, ktorým došlo k zmene na strane žalobcu. Uvedené je zrejmé z textu podaného dovolania, kedy dovolateľ vyjadril presvedčenie, že následkom absencie aktívnej vecnej legitímácie bolo povinnosťou súdu napadnutým rozhodnutím (vo veci samej pozn. dovolacieho súdu) zamietnuť žalobu, a to s odkazom na nesprávne právne posúdenie Okresného súdu Bratislava V uznesením č. k. 23Cb/242/2012-674, zo dňa 4. júna 2013, ktorým konajúci súd posúdil návrh na zmenu účastníka konania na strane žalobcu. Takéto procesné a právoplatné uznesenie okresného súdu je súčasťou procesného postupu súdu pred vydaním napadnutého rozsudku vo veci samej. Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolanie uplatnené podľa § 421 ods. 1 C. s. p., je možné odôvodniť iba nesprávnym právnym posúdením, pod ktoré nie je možné subsumovať prípadnú vadu konania rýdzo procesného charakteru, keď pod právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení, súd vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnú normu na zistený skutkový stav.

42. Dovolací súd zároveň dodáva, že za relevantné vymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s § 432 ods. 1 a 2 C. s. p., nemožno považovať ani argumenty žalovaného uvedené v dovolaní, z ktorých je zrejmá v zásade len jeho nespokojnosť s procesným postupom okresného súdu pri vydaní uznesení o zmene na strane žalobcu, ktoré boli vydané v rokoch 2013 a 2016, kedy nadobudli aj právoplatnosť.

43. Osobitne dáva dovolací súd do pozornosti uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 5. septembra 2018, sp. zn. II. ÚS 416/2018, ktorým bolo úspešne podrobené testu ústavnosti uznesenie

najvyššieho súdu z 25. apríla 2018, sp. zn. 5Obdo/22/2017, a v ktorom ústavný súd skonštatoval, že „mu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu a pokiaľ závery najvyššieho súdu v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať“.

44. Napriek vyššie uvedeným záverom, kedy podané dovolanie vymedzené nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 C. s. p., nie je dôvodené zákonom predpokladaným spôsobom, dovolací súd poukazuje aj na skutočnosť, že dovolateľom položená otázka s odkazom na § 80 C. s. p. je nepresná, nakoľko k ním namietanej „procesnej vade“ malo dôjsť za účinnosti § 92 O. s. p., ktorý upravoval odlišný postup zmeny účastníka konania.

45. Podľa § 80 ods. 2 C. s. p., ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

46. Podľa § 92 ods. 2 O. s. p., ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

47. Uvedomujúc si neprípustnosť podaného dovolania, považuje dovolací súd za nevyhnutne potrebné, priam žiadúce vzhľadom na dovolateľom napadnuté argumenty upriamiť pozornosť na zásadný rozdiel týkajúci sa podania návrhu na zmenu účastníka konania, na ktorého podanie bol v zmysle Občianskeho súdneho poriadku oprávnený aj ten, na koho práva alebo povinnosti boli prevedené alebo prešli, na rozdiel od úpravy Civilného sporového poriadku, kedy tento návrh prislúcha jedine žalobcovi v rámci jeho dispozičného oprávnenia s podanou žalobou. Postup účastníkov konania a konajúceho súdu tak bol v súlade so zákonom, ktorý záver vyplýva aj z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej (ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie).

48. Dovolací súd zdôrazňuje, že posúdenie aktívnej vecnej legitímácie, resp. otázky, či tvrdené právo alebo povinnosť existujú, je otázkou právneho posúdenia v čase rozhodnutia vo veci samej. Uvedené platí aj pre prípad, kedy sa právo alebo povinnosť odvodzuje od právnej skutočnosti, s ktorou zákon spája ich prevod alebo prechod na iný subjekt, kedy súd až v čase rozhodnutia vo veci samej skúma, či tvrdené právo alebo povinnosť existuje a či skutočne prešlo, bolo prevedené.

49. Z vyššie uvedeného konštatovania je zrejmé, že v štádiu, pri ktorom súd posudzuje splnenie predpokladov pre vyhovieť návrhu na zmenu účastníka konania, tento skúma skutočnosť predpokladané zákonom len v procesnej rovine, a to z hľadiska spôsobilosti vyvolať procesným návrhom sledované účinky zmeny účastníka konania v zmysle prevodu alebo prechodu práva na iného.

50. Je preto mimoriadne dôležité, a to vzhľadom na charakter právneho inštitútu zmeny účastníka konania (strany sporu) vnímať konanie z dvoch východísk. Prvým východiskom je konanie sústredené na samotnú zmenu účastníka konania čisto z procesného hľadiska, kedy súd skúma len opodstatnenosť procesného návrhu zmeny účastníka konania vzhľadom na možnosť vyvolať prechod/prevod práv alebo povinností z ich pôvodného nositeľa na iný subjekt. Druhé východisko súvisí s konaním a rozhodovaním vo veci samej, kedy až v tomto štádiu konania súd skúma otázku skutočnej existencie (prevodu/prechodu) práva alebo povinnosti. A to s dôrazom na skutočnosť, že návrh na zmenu na strane žalobcu v konečnom dôsledku za každých okolností podáva subjekt, ktorý je už len formálne v pozícii žalobcu a v dôsledku právnej skutočnosti stratil vecnú (hmotnoprávnu) legitímáciu. Preto žaloba a z nej plynúce právo vyvodené zo zmluvy o postúpení, od ktorej sa odstúpilo po podaní žaloby s

účinkami ex tunc, nemá a ani nemôže mať vplyv na aktívnu vecnú legitimáciu žalobcu ako postupníka, ktorá mu v čase podania žaloby prislúchala nielen v procesnej, ale aj v hmotnoprávnej rovine. Opačný výklad by popieral zmysel a účel zmeny účastníka konania, resp. strany sporu v konaní.

51. Pre úplnosť dovolací súd uzatvára, že týmto konštatovaniam neodporujú ani rozhodnutia, na ktoré poukázal dovolateľ v podanom dovolaní (bod 20 tohto rozhodnutia), ktoré sa napokon týkajú odlišných skutkových a právnych záverov (riešia absolútnu neplatnosť odstúpenia od zmluvy, kedy postupcovi neprislúchalo hmotné právo v spotrebiteľskom práve a pod.).

52. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného podľa § 421 ods. 1 C. s. p., nie je procesne daná, preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. c/ a f/ C. s. p., odmietol.

53. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.). O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C. s. p.).

54. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.